

“Gemeente duidelijke lokaal ene

De wijk Eva-Lanxmeer in Culemborg vanuit de lucht. In de wijk zijn 175 woningen, enkele bedrijfspanden en een school aangesloten op de stadsverwarming van Thermo Bello.

Provincies en gemeenten initiëren op dit moment veel projecten op het gebied van duurzame lokale energie. De rol die de overheid daarin neemt varieert van het exploiteren van een eigen energiebedrijf tot het faciliteren met subsidies of het sturen als regisseur. Belangrijk is dat gemeenten hun doelstelling goed in kaart brengen. De ambities zijn vaak hoog: in de toekomst klimaatneutraal zijn.

Heleen Koopal van de Interdepartementale Programmadirectie Energie Transitie (IPE) ziet een toenemende belangstelling van gemeenten en provincies voor het opzetten van lokale duurzame energie-initiatieven. “Niet altijd is duidelijk wat onder een lokaal energiebedrijf wordt verstaan.

Soms gaat dat om het opzetten van een lokaal energiebedrijf waarin productie van verschillende vormen van duurzame energie in één organisatie wordt ondergebracht, zoals in Amsterdam. En in andere gevallen gaat het om initiatieven waarbij de gemeente samen met marktpartijen de exploitatie van een

duurzame energiebron mogelijk maakt. Het aardwarmteproject in Den Haag is daar een voorbeeld van.”

De rol die gemeenten in dergelijke initiatieven innemen kan verschillen, volgens Koopal. “Een gemeente kan kiezen voor de regierol en partijen bij elkaar brengen of de vergunningverlening

Delft kiest voor prioriteitsaandeel in Warmtebedrijf Eneco

De gemeente Delft richtte dit jaar samen met Eneco Warmtebedrijf Eneco Delft op. De gemeente heeft een prioriteitsaandeel in het energiebedrijf en kan daarmee sturen op duurzaamheid, tariefstelling en serviceniveau. Aanvankelijk wilde Delft zelf warmte gaan leveren afkomstig van de afvalwaterzuiveringsinstallatie in de Harnaschpolder. „Voor de exploitatie van de warmtedistributie zijn we gaan aanbesteden. Daarbij kwam Eneco als beste marktpartij naar voren. Maar al snel bleek het technisch en financieel niet haalbaar om productie en distributie van warmte in twee aparte systemen onder te brengen,” zegt Peter Rommens, beleidsadviseur energie en duurzaamheid bij de gemeente Delft.

Eneco en de gemeenten Delft en Midden Delfland, waar ook een deel van de woningen en de afvalwaterzuivering ligt, besloten tot samenwerking waarbij ook de woningcorporaties werden betrokken. De publieke par-

tijen hebben een prioriteitsaandeel in het energiebedrijf. „Bij beslissingen over milieu, service en tarieven is een meerderheid nodig van ofwel een publieke en private of twee private partijen. Wij bemoeien ons niet met technische uitvoeringszaken. Zo bereiken we op een efficiënte manier onze doelstellingen.”

Pieter Jan Witvliet, directeur Algemene Zaken bij Eneco New Energy, vindt dat energiebedrijf, gemeenten en woningcorporaties elkaar nodig hebben. „Een groot deel van onze klanten is huurder bij de woningcorporaties. De gemeente hebben we nodig voor de benodigde vergunningen en de aanleg van het leidingennet.” De samenwerking met publieke partijen is een strategische keuze voor Eneco. Witvliet: „Warmtebedrijf Eneco Delft past feilloos in onze visie ‘decentraal duurzaam samen’. Wat ons betreft krijgt dit project vervolg in andere gemeenten.”

moet rol kiezen bij regie initiatief”

optimaliseren voor bijvoorbeeld warmte en koude opslag.” Belangrijk vindt Koopaal dat de lokale overheid haar doelstellingen goed in kaart brengt. “Wat wil je als gemeente bereiken. En dan is de volgende vraag: ‘wat kun je als gemeente doen?’”

Delft ziet mogelijkheden Koopaal noemt als voorbeeld het Warmtebedrijf Eneco Delft. “De gemeente zag mogelijkheden voor nuttig gebruik van industriële restwarmte in de regio en nam de regie om samen met de woningcorporaties en Eneco te komen tot de aanleg van een warmtenet. Via prioriteitsaandelen houdt de gemeente grip op de voor haar relevante beleidsdoelstellingen als verduurzaming van de warmte en het prijsbeleid. Ik vind het een mooie manier van hoe een gemeente pragmatisch invulling geeft aan haar klimaatdoelstellingen.” Wanneer een gemeente of provincie met marktpartijen participeert in een lokaal duurzaam energiebedrijf dat zich richt op productie, distributie en, of exploitatie wordt het complex, verklaart Koopaal. “Je hebt dan te maken met regels uit Brussel op het gebied van staatssteun en aanbesteding.” Om die complexiteit inzichtelijk te maken, ontwikkelde IPE een matrix. “Deze matrix kan gemeenten helpen keuzes inzichtelijk te maken en ambities te spiegelen aan doelstellingen en realiteit. Vragen die daarbij aan de orde komen zijn: Waar kies je voor? Welke lokale marktpartijen zijn relevant?”

Welke rol is gewenst én op welk onderdeel van de waardeketen: productie, distributie of exploitatie?” Volgens Koopaal ligt er een taak voor haar organisatie om lokale en regionale overheden te informeren over de mogelijkheden en de moeilijkheden. “Steeds meer gemeenten hebben hoge klimaatdoelstellingen. Op veel plekken wordt nu gepioneerd. Het is mede onze taak om die ervaringen bij elkaar te brengen en zorgen dat overheden van elkaar kunnen leren.”

Seminar Daartoe organiseerde IPE dit voor jaar een seminar met als titel ‘meer licht op decentrale duurzame energiebedrijven’. „Er was veel belangstelling voor deze bijeenkomst waar het draaide om het uitwisselen van ervaring en het opdoen van kennis over het toepassen van de Europese staatssteun en aanbestedingsregels,” aldus Koopaal. Want dat is iets waar gemeenten, die willen participeren in een energiebedrijf of zelf een energiebedrijf opzetten, mee te maken krijgen. „Brussel stimuleert duurzame energieproductie maar aangezien het gaat om overheidsgeld kijkt de Europese Commissie of deze overheidsmaatregelen niet leiden tot oneigenlijke concurrentie en marktverstoring. Het is belangrijk dat een gemeente al in een vroeg stadium checkt of het project aan de Europese regelgeving voldoet. Het is zonde van de inspanning als pas in een veel later stadium blijkt dat een project ‘Europees’ niet houdbaar is.” ■

Bewoners Culemborg richten eigen energiebedrijf op

Dat lokale energie initiatieven niet altijd het ‘pakkie aan’ van gemeenten of energiebedrijven is, bewijzen bewoners van nieuwbouwwijk EVA-Lanxmeer in Culemborg. Zij richtten Thermo Bello op, een wijkenergiebedrijf dat eigendom is van de bewoners.

Toegegeven het was wel de gemeente Culemborg die de eerste stap zette. Drinkwaterbedrijf Vitens wilde af van haar warmtenet en bood dat de gemeente aan en die legde de link met de nieuwbouwwijk waar bewoners al diverse initiatieven hebben genomen om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun woonomgeving. Zo zijn zij vergaand betrokken bij de ontwikkeling en inrichting van de wijk, het landschap, verkeer en openbaar groen.

“De werkgroep energie en installaties van de bewonersvereniging is enthousiast met het idee aan de slag gegaan,” vertelt Gerwin Verschuur, bewoner en directeur van Thermo Bello. De bewoners in de wijk werden benaderd met de vraag of zij deel wilden nemen in het energiebedrijf. “Een deel van de bewoners heeft voor die optie gekozen en legde samen 25.000 euro in. De gemeente Culemborg staat garant en heeft ons toestemming gegeven. Zo konden wij de financiering rond krijgen.”

Thermo Bello nam het leidingnet over van Vitens met de warmtepomp, gasketels, buffers en regeltechniek. Energiebedrijf Greenchoice doet de klantenadministratie van de particuliere klanten en Thermo Bello de zakelijke. In de wijk zijn 175 woningen, enkele bedrijfspanden en een school aangesloten op de stadsverwarming van Thermo Bello. “Alle woningen die nog gebouwd gaan worden en een school worden in de toekomst ook aangesloten.”

Thermo Bello is een BV waarvan de bewoners zowel klant als aandeelhouder zijn. “Elke wijkbewoner heeft primair belang bij een reële prijs. Winstuitkeringen zijn daaraan ondergeschikt.” Als de gasprijzen in de toekomst nog verder stijgen, verwacht Verschuur dat de bewoners een stuk voordeliger uit zijn. De ambities van Thermo Bello en de wijkvereniging zijn groot. “In de toekomst willen we helemaal onafhankelijk worden van fossiele brandstoffen. We zoeken naar nieuwe toepassingen in duurzaam energiegebruik met als doel als woonwijk klimaatneutraal te zijn.” Wethouder Roeland Geertsen van Culemborg bracht partijen met elkaar in contact. “Dit initiatief past heel mooi in het duurzaam beheer van de wijk. Zo halen wij op een efficiënte manier onze klimaatdoelstellingen.” Geertsen treedt waar nodig op als ambassadeur van Thermo Bello. “Nieuwe bedrijven probeer ik op het net van Thermo Bello te krijgen. Dat is ook gelukt voor de nieuwe middelbare school die in de wijk wordt gebouwd.”